

Graag bericht ik u het volgende (met betrekking tot Sint Eustatius),

De delegatie van de ombudsman is eerder hier op het eiland dan de staatssecretaris (in februari 2022). Beide wil ik informeren over de hieronder opgesomde punten van aandacht. Ik hecht eraan om deze punten onder de aandacht te brengen omdat ik ervan overtuigd ben dat de regeringscommissaris bij de ontvangst van de staatssecretaris er veel aan is gelegen om "mooi weer" te spelen en haar vooral langs enkele successen op het eiland te leiden. Van die successen wil ik niets afdoen, maar het zou zoveel evenwichtiger zijn wanneer ook de minder goed lopende punten voor het voetlicht worden gebracht (en ik verwacht dat de regeringscommissaris daar niet 'vanzelfsprekend' aan zal toekomen...).

Nederlanders in Nederland...

Sint Eustatius vormt - tezamen met Saba en Bonaire - "Caribisch Nederland" dat op haar beurt, in samenhang met "Europees Nederland" in totaliteit vormgeeft aan het land "Nederland" binnen het Koninkrijk der Nederlanden (naast de landen Sint Maarten, Curaçao en Aruba). In dit land "Nederland" is er wetgeving van toepassing met de Grondwet als basis. Omdat de drie eilanden van Caribisch Nederland de status hebben van Openbaar Lichaam, kunnen wetten bestaan als gevolg van omstandigheden waarin in deze Openbare Lichamen zich wezenlijk onderscheiden van "Europees Nederland". Het lijkt raadzaam om de Raad van State te vragen om een nadere duiding van dit "wezenlijke onderscheid". Te gemakkelijk - zo is mijn overtuiging (en feitelijke waarneming) - grijpt de Rijksoverheid naar dit punt om een achterstelling van de Nederlanders in Caribisch Nederland te bewerkstelligen of te handhaven. Het construct "bestaansminimum Caribisch Nederland" (of het ijkpunt daarvoor) is een voorbeeld van zo'n achterstelling: met de Grondwet in de hand (met name artikel 1 en artikel 132a) lijkt me de discussie over dit onderwerp onbestaanbaar (want onwettig). Evenzo zijn verschillen in sociale uitkeringen (AOV versus AOW, minimumloon, werkloosheidsuitkering, etc.) onbestaanbaar, net zoals deze verschillen ook niet bestaan voor - bij wijze van voorbeeld - de Randstadregio en de Waddeneilanden.

Emotie versus ratio...

Bovenstaande gedachte is er een die voortkomt uit de ratio waarbij economische factoren bijdragen aan de welvaart. In het algemeen lijkt me deze gedachte in Europees Nederland goed te passen. Op Sint Eustatius (of breder: in "The Caribbean") is er echter ook de emotie die een belangrijke rol speelt. Bij wijze van voorbeeld denk ik nu aan partijprogramma's die in Nederland door de verschillende partijen worden geformuleerd en waarbij kiezers zich verwant weten met de programmapunten van juist deze of gene partij. Hier op Sint Eustatius spelen programmapunten een ondergeschikte rol. Veel waarde wordt gehecht aan argumenten als "ik weet wat goed voor u is want ik ben geboren op dit eiland of in de Caribische regio". Met argumenten uit deze hoek wordt (ook door politieke leiders van dit eiland) argwanend gekeken naar Europese Nederlanders die "alles beter weten" en "maar wat doen, zonder overleg". Respect en gelijkwaardigheid (en dat ook werkelijk tonen!) zijn daarbij van

groot belang. Neemt u van mij aan dat veel tijdelijk ingevlogen Europese Nederlanders zich gemakkelijk superieur wanen aan de lokale bevolking en daarmee de kloof tussen beide Nederlanden eerder vergroten dan overbruggen.

Het gaat me wat ver om van anti-Nederlandse sentimenten te spreken maar ik merk wel op dat juist het stereotype gedrag van veel Europese Nederlanders op het eiland deze sentimenten eerder aanwakken dan wegnemen. Een aangelegd vliegveld of een mooie (maar nutteloze) rotonde verandert hier niets aan.

Communicatie is alles...

Dit statement zal voor menigeen helder, duidelijk en vanzelfsprekend zijn. Maar de regeringscommissaris denkt daar - kennelijk - anders over. Discussies met de bevolking (zo groot is Sint Eustatius immers helemaal niet...) over bijvoorbeeld "hoe ziet de nabije toekomst van het eiland er uit en hoe komen we daar" vinden niet plaats en ook de leden van de Eilandsraad worden buiten belangrijke ontwikkelingen gehouden. Een niet onbelangrijke ontwikkeling is bijvoorbeeld de realisatie van het resort (i.c. het Golden Rock Dive & Nature Resort). Wel of geen vergunning, wel of geen handhaving, wel of geen COVID-maatregelen: het maakt de investeerder allemaal niet uit. Boete? Arbeidsinspectie? Alle ongerechtigheden worden onder het spreekwoordelijke tapijt geschoven met medeweten van de regeringscommissaris. Het heeft er alle schijn van dat vanuit Den Haag de instructie is meegegeven: "wat er ook gebeurt, de investeerder moet ongestoord zijn gang kunnen gaan". Hier wordt schandelijk misbruik gemaakt van het feit dat hier geen kritische pers is die deze ontwikkelingen tegen het licht houdt. De Haagse politiek wil van Caribisch Nederland eigenlijk niets weten, of beter: er vooral geen last van hebben.

De recente opgravingen van mensen uit de tijd van de slavenhandel (en de West Indische Compagnie) zijn stopgezet nadat op grond van toevallige waarnemingen aan het licht kwam dat SECAR al geruime tijd met het opgravingsproject bezig was. Ook de toenmalige regeringscommissaris Van Rij heeft hier een bedenkelijke rol gespeeld en op slinkse manier het bedrijf van zijn echtgenote doen bevoordelen. Dit alles vond plaats voordat er vragen en protesten uit de bevolking kwamen. De regeringscommissaris zag zich vanwege die protesten genoodzaakt om in een townhall meeting een toelichting te geven (dit was in juni 2021). Onlangs (eind januari) heeft de speciaal daarvoor geïnstalleerde groep van deskundigen (op het gebied van archeologie en antropologie: de Statia Heritage Research Committee) een rapport opgesteld en daarin scherpe kritiek geuit op de communicatie van de overheid naar de bevolking alsook op de wijze waarop de Statiaanse bevolking is betrokken in het onderzoeksproject (niet dus!). Het zou zomaar kunnen dat de lokale overheid wacht tot de proteststorm is overgewaaid en vervolgens gewoon verder gaat met respectloos handelen. Het waren immers slechts "aanbevelingen" waarmee de SHRC kwam...

Medische zorg...

Het wordt gemakkelijk onder de pet gehouden en zo lang zich geen rampen voordoen (ik denk bijvoorbeeld aan een COVID-uitbraak) gaat het ogenschijnlijk goed maar er zijn de afgelopen jaren

rapporten opgesteld over het functioneren van de gezondheidszorg op het eiland alsook van de ZVK-organisatie maar het lijkt wel of niemand werkelijk geïnteresseerd is in een goed functionerende gezondheidsorganisatie op het eiland (nee, ook het ministerie van VWS niet!). De hospitainer is indertijd "verkocht" aan het publiek als een IC-ruimte voor het geval ook hier COVID-patiënten zouden moeten worden beademd. In de praktijk is die hospitainer gebruikt als opslag- en kantoorruimte. Ook worden er nu vaccinaties gezet. Onze huisartsen zijn niet BIG-geregistreerd en hebben daar toch ruim de tijd voor hebben gekregen: het interesseert in Den Haag werkelijk niemand. Colombia is een soort tweede- of derdelijns zorgfunctie voor onze patiënten terwijl, wanneer een Colombiaanse arts zich in Europees Nederland wil vestigen als huisarts of als specialist eerst de nodige aanvullende examens moeten worden gedaan, naast de reeds genoemde BIG-registratie. Wie kan deze situatie uitleggen? Waarschijnlijk niemand en als er al uitleg op komt zullen dat wel heel veel woorden zijn zonder concrete betekenis: zo gaat Den Haag om met tweederangs Nederlanders.

Verbindingen met de buitenwereld...

Als je vanuit Europees Nederland vanaf Schiphol een ander Europees land wil bezoeken dan is dat tegenwoordig - over het algemeen - uiterst betaalbaar. En ook het openbaar vervoer is in Europees Nederland over het algemeen goed geregeld. De afstand Sint Eustatius naar Sint Maarten bedraagt ongeveer vijftig kilometer (ongeveer Den Haag-Amsterdam). De enige "uitgang" van het eiland verloopt via Sint Maarten en om er te komen ben je ongeveer tweehonderdvijftig US dollar kwijt. Tegen de achtergrond van een laag gemiddeld inkomensniveau op het eiland betekent dat dus dat in de praktijk de bewoners hun verblijf op het eiland veelal vergelijken met de beruchte eiland-gevangenis van Alcatraz. In de praktijk kom je maar weinig van het eiland af. De overheid houdt zich doof voor dit feit. Nederland gelooft heilig in de vliegmaatschappij van Sint Maarten: Winair. Deze maatschappij is echter een monopolist en gedraagt zich als zodanig. En hoewel er heel kleine stapjes lijken te worden genomen in de richting dat ook die verbindingen - vergelijkbaar met die van het Nederlandse vasteland met de Waddeneilanden - als voor eenieder betaalbaar openbaar vervoer worden gezien. Vooralsnog is er echter nog geen enkele stap gezet en is onze monopolist nog steeds even onbetaalbaar. Dat een maatschappij als EZ Air (Bonaire) graag invulling geeft aan regelmatige en betaalbare vliegdiensten tussen de BES-eilanden wordt door Den Haag stelselmatig als een non-optie terzijde geschoven. Laatst nog met het alternatief van de ferry: de subsidiepot in Nederland wordt leeggezogen en de facto is er geen sprake van een alternatief. Om de BES-eilanden enigszins als één entiteit te willen zien zullen de onderlinge verbindingen toch op orde moeten zijn. De ferry voldoet in een behoefte aan de verbinding met de kleine naburige eilanden maar Bonaire ligt een kleine duizend kilometer hier vandaan. De behoefte aan rechtstreekse en betaalbare vliegverbindingen is ook per motie van de Eilandsraad voorgelegd (ongeveer een jaar geleden al) maar het idee dat de overheid iets doet met een motie is een gotspe.

Onderwijs...

In oktober 2014 heeft de Rijksoverheid na een succesvolle lobby van lokale politici voor de Engelse instructietaal op de scholen, besloten om per schooljaar 2015/2016 het CXC-onderwijs in te voeren op Sint Eustatius (en Saba: daar bestond het CXC al). Het CXC is het exameninstituut dat op alle

Engelstalige Caribische eilanden al jaren het onderwijs standaardiseert. Je zou zeggen dat het ministerie van OCW ongeveer vijf jaar de tijd heeft gehad om de eerste examenkandidaten in het CXC tijdig te zien aankomen en de regelgeving - bijvoorbeeld ter zake van de aansluiting op het hoger onderwijs in Nederland - ervoor in gereedheid te brengen. Dat is een utopie gebleken. Hoewel er nu regelgeving is, zijn er nog steeds "open eindjes" waarvoor het ministerie van OCW blind en doof is (lees: wil zijn). Dus ook het onderwijs - een Europees Nederlandse verantwoordelijkheid voor wat betreft de vormgeving en inbedding in het Nederlandse onderwijsstelsel - is nog steeds niet "af". En studenten die na hun examen op het eiland door willen studeren in Europees Nederland hebben op dat moment nog steeds geen BSN, geen Digid, geen DUO-studiefinanciering, geen woning, etc. Als je dan aanklopt bij een HBO-instelling en hulp wil bij het vinden van woonruimte - zoals dat ook gebeurt bij het aantrekken van buitenlandse studenten - dan zijn onze studenten ineens niet buitenlands maar Nederlands (hetgeen feitelijk ook juist is) en grijpen dus altijd naast de schaarse woning. De student is in de praktijk afhankelijk van familie of een netwerk anderszins en als je daarover niet beschikt: tja, dan heb je pech (als tweederangs Nederlander).

Afronding...

Afrondend merk ik op dat met bovengenoemde aandachtsgebieden ik zeker niet beweer uitputtend te zijn: er zijn vast nog vele andere punten van aandacht te noemen. Ik heb ook niet direct een volgorde van belangrijkheid in mijn hoofd, hoewel ik denk dat wanneer wet- en regelgeving op dit (of deze) eiland(en) werkelijk Nederlands is met "enkele" gerechtvaardigde uitzonderingen (omdat het nu eenmaal Openbare Lichamen betreft), een aantal andere punten wellicht wat gemakkelijker kunnen worden geregeld of opgepakt. Vooralsnog is er een gebrek aan werkelijke interesse en zijn de Caribisch Nederlandse eilanden in formele zin wellicht "bijzondere Nederlandse gemeenten" maar in de praktijk toch vooral "bijzonder" en weinig "Nederlandse gemeenten".

Als deze aantekening kan of mag bijdragen aan een verbetering van de dialoog tussen Sint Eustatius en Europees Nederland (Den Haag) dan is het in elk geval niet voor niets geweest om een en ander nader te inventariseren (al was het maar ter illustratie).

U allen - in elk geval de Nationale Ombudsman en de Staatssecretaris voor BZK - wens ik veel wijsheid en daadkracht toe (in het belang van de - nu nog - tweederangs Nederlanders).

Met vriendelijke groet,

Ir. J.H.T. (Jan) Meijer MBA,
Bellevue Road 4, Upper Round Hill,
Sint Eustatius, Caribisch Nederland.